

Nr 14.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

Genom en den 15 februari 1952 dagtecknad proposition, nr 59, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Förordning

om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

Härigenom förordnas, att 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

11 §.

1 m o m. Uppgår arrendeavgiften till minst *sexhundra* kronor, skall såsom säkerhet för fullgörandet av arrendevillkoren för en tid av minst fem år, därest arrendet skall fortfara så länge, och högst åtta år vara ställd borgen av två eller flera personer, vilka borga en för alla och alla för en såsom för egen skuld till dess full betalning skett och vilkas vederhäftighet är styrkt av länsstyrelsen eller domaren; ägande Kungl. Maj:t likväl, då särskilda skäl därtill föreligga, medgiva, att arrendator befrias från skyldigheten att såsom säkerhet för arrendevillkorens fullgörande ställa sådan borgen som nu nämnts.

1 m o m. Uppgår arrendeavgiften till minst *ettusenfemhundra* kronor, skall såsom säkerhet för fullgörandet av arrendevillkoren för en tid av minst fem år, därest arrendet skall fortfara så länge, och högst åtta år vara ställd borgen av två eller flera personer, vilka borga en för alla och alla för en såsom för egen skuld till dess full betalning skett och vilkas vederhäftighet är styrkt av länsstyrelsen eller domaren; ägande Kungl. Maj:t likväl, då särskilda skäl därtill föreligga, medgiva, att arrendator befrias från skyldigheten att såsom säkerhet för arrendevillkorens fullgörande ställa sådan borgen som nu nämnts.

¹ Senaste lydelse av 11 § 1 mom. se 1939:95.

Arrendator, som — — — tre års arrendavgift.

Minst ett — — — i arrendekontraktet.

2 m o m. Understiger arrendavgiften *sexhundra* kronor, ankommer det på domänstyrelsens avgörande, om säkerhet för fullgörandet av arrendevillkoren skall ställas eller icke.

2 m o m. Understiger arrendavgiften *ettusenfemhundra* kronor, ankommer det på domänstyrelsens avgörande, om säkerhet för fullgörandet av arrendevillkoren skall ställas eller icke.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningsamling.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för förslaget får utskottet, i den mån ej redogörelse därför lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt nu *gällande bestämmelser* skall vid utarrendering av kronoegendom under domänstyrelsens förvaltning alltid ställas säkerhet för arrendevillkorens fullgörande, om arrendavgiften uppgår till minst 600 kronor. Därest särskilda skäl föreligga, äger dock Kungl. Maj:t medgiva att vederbörande arrendator befrias från skyldigheten att ställa sådan säkerhet. Understiger arrendavgiften 600 kronor, ankommer det på domänstyrelsens avgörande huruvida säkerhet skall ställas eller ej.

Domänstyrelsen har hemställt om ändring i 11 § arrendeförordningen av den innebörden, att säkerhet aldrig skall behöva krävas, då fråga är om skogsjordbruk, samt att för övriga fall den i detta hänseende avgörande värdegränsen skall höjas från 600 till 1 500 kronor.

Departementschefen. Enligt de bestämmelser om utarrendering av kronojord, som gällde före 1934, var arrendator alltid skyldig att ställa vederbörlig säkerhet för arrendevillkorens fullgörande. När denna regel nämnda år utbyttes mot föreskrift, att ställande av säkerhet skulle vara obligatoriskt endast om arrendavgiften uppginge till minst 600 kronor, grundades beslutet härom på förslag av 1932 års kronojordsutredning. I dess betänkande rörande ändring av grunderna för utarrendering av kronojord (SOU 1933: 32) uttalades bland annat, att ett upprätthållande i varje fall av fordran på arrendesäkerhet för de s. k. skogsjordbruket ävensom för sådana torp och lägenheter, som enligt betänkandet borde utarrenderas särskilt för sig, med sannolikhet skulle leda till att flertalet av nyssnämnda mindre jordbruk icke skulle kunna upplåtas på självständigt arrende åt de förutvarande innehavarna — ett förhållande som enligt utredningens mening vore mycket att beklaga. Vid övervägande av den gräns, där arrendesäkerhet borde kunna påfordras, hade utredningen bland annat tagit hänsyn till att ett arrende som betingade en avgift av 600 kronor eller därutöver icke lämpligen borde

anförtrors en person som icke ägde de ekonomiska resurser, att han kunde ställa säkerhet för arrendevillkorens fullgörande.

Under åren närmast efter 1934 torde det ha varit ganska sällsynt, att arrendeavgiften för ett skogsjordbruk, ett torp eller en lägenhet uppgick till så mycket som 600 kronor. Ännu vid tiden för 1939 års författningsändring uttalade domänstyrelsen att de flesta av de fall, där ett eftergivande av kravet på säkerhet vore påkallat, inrymdes inom den därför stadgade 600-kronorsramen. Numera har emellertid läget blivit ett annat. Bland annat på grund av penningvärdets fall har det blivit allt vanligare att arrendeavgiften för jordbruksegendomar av nyss åsyftat slag sättes till 600 kronor eller mera, med påföljd att domänstyrelsen måste uppställa krav på säkerhet för arrendevillkorens fullgörande. Olägenheterna härav minskas väl till en viss grad genom att Kungl. Maj:t har befogenhet att befria från skyldigheten att ställa säkerhet, men ej sällan är denna utväg stängd, eftersom arrendatorn icke kan åberopa några sådana »särskilda skäl» som utgöra förutsättning för meddelande av dylik befrielse. Det kan därför lätt inträffa, att den hittillsvarande arrendatorn ej kan få behålla arrendet, därför att det visar sig omöjligt för honom att anskaffa föreskriven borgen. För att icke syftet med bestämmelserna om fri prövningsrätt i vissa fall för domänstyrelsen skall helt eller delvis förfelas, torde det följaktligen vara nödvändigt att höja den omförmälda 600-kronorsgränsen för denna prövningsrätt. Jag har intet att erinra mot styrelsens förslag att gränsen nu skall dragas vid 1 500 kronor.

Därest denna ändring genomföres, torde frågan, huruvida säkerhet skall krävas vid utarrendering av skogsjordbruk, i allmänhet komma att falla inom ramen för domänstyrelsens fria prövningsbefogenhet. Det lär endast i jämförelsevis sällsynta fall inträffa, att ett skogsjordbruk betingar en arrendeavgift som uppgår till eller överstiger 1 500 kronor. Med hänsyn härtill torde det ej behöva medföra någon större olägenhet, om för dylika fall som huvudregel gäller att arrendatorn skall vara skyldig att ställa säkerhet. Befrielse från denna skyldighet kommer ju alltid att kunna medgivas av Kungl. Maj:t, om det påkallas för att man skall kunna erhålla lämplig arbetskraft till skogen eller av andra särskilda skäl. Enligt min mening föreligger därför ej tillräcklig anledning att, såsom domänstyrelsen föreslagit, helt undantaga skogsjordbruken från 1500-kronorsregeln och låta frågan om arrendesäkerhet beträffande alla sådana jordbruk fritt avgöras av styrelsen. Någon författningsändring av denna innebörd anser jag mig följaktligen icke böra förorda.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 27 mars 1952.

På tredje lagutskottets vägnar:

ÅKE HOLMBÄCK.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Holmbäck, Carl Eriksson, Nils A. Larsson, Albert Hermansson, Lars Andersson, Eskilsson, Lindahl och Ivar Nilzon; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Stjärne, Ericsson i Sörsjön, Holm, Ahman, Andersson i Mölndal och Jansson i Aspeboda.